

POSTANOWIENIE

Dnia 17 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Redzik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Krzysztof Wiak

w sprawie z protestów R. G. i K. G.

przeciwko ważności wyborów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 9 czerwca 2024 r. w Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w Gminie Z. przy udziale:

1) Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

2) Prokuratora Generalnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 17 lipca 2024 r.,

pozostawia protesty bez dalszego biegu.

Tomasz Demendecki Adam Redzik Krzysztof Wiak

UZASADNIENIE

I.

I.1. 14 czerwca 2024 r. R. G. (dalej: Skarżący) wniósł o stwierdzenie nieważności wyborów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 9 czerwca 2024 r. w Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w Gminie Z..

W uzasadnieniu protestu wskazał, że 9 czerwca 2024 r. stawiał się w Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w Okręgu Wyborczym nr [...] i oddał ważny głos na wybranego przez siebie kandydata, po czym wrzucił kartę do urny i wyszedł z lokalu komisji wyborczej. Dalej Skarżący wskazał, że 11 czerwca 2024 r. sprawdził na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej wyniki głosowania, gdzie okazało się, że kandydat, na którego głosował otrzymał 0 głosów, jak również nie oddano głosów nieważnych. Jak wskazał Wnoszący protest, przy kandydacie, na którego głosował powinna widnieć przynajmniej liczba 2 głosów, gdyż na niego głosowała również jego żona. Z tych wszystkich względów, Skarżący uznał, że skoro nie było głosów nieważnych, a jego kandydat nie otrzymał ani jednego głosu, to doszło do sfałszowania głosowania.

I.2. Postanowieniem z 26 czerwca 2024 r. Sąd Najwyższy połączył sprawę I NSW 19/24 ze sprawą I NSW 18/24 w celu łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

I.3. W sprawie I NSW 19/24 K. G. (dalej: Skarżąca) wniosła o stwierdzenie nieważności wyborów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 9 czerwca 2024 r. w Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w Gminie Z..

W ocenie Skarżącej doszło do sfałszowania oddanego przez nią głosu. Podniosła, że 9 czerwca 2024 r. stawiała się w Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w Okręgu Wyborczym nr [...] i oddała ważny głos na wybranego przez siebie kandydata, po czym wrzuciła kartę do urny i wyszła z lokalu komisji wyborczej. Dalej Skarżąca wskazała, że 11 czerwca 2024 r. jej mąż sprawdził na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej wyniki głosowania, gdzie okazało się, że kandydat, na którego głosowali otrzymał 0 głosów, jak również nie oddano głosów nieważnych. W ocenie Skarżącej, przy kandydacie na którego głosowała powinna widnieć przynajmniej liczba 2 głosów. Z tych wszystkich względów, Skarżąca uznała, że skoro nie było głosów nieważnych, a jej kandydat nie otrzymał ani jednego głosu, to doszło do sfałszowania głosowania.

I.4. Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej w odpowiedziach z 24 czerwca 2024 r. na protesty wyborcze wyraził pogląd, iż powinny one zostać pozostawione

bez dalszego biegu z uwagi na niesformułowanie w nich w sposób skuteczny zarzutów, które nawiązywałyby do określonych w art. 82 § 1 k.wyb. podstaw wniesienia protestu. W przypadku rozpoznania protestów merytorycznie, Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej wyraził opinię, że powinny one zostać uznane za bezzasadne.

I.5. Prokurator Generalny w odpowiedziach z 26 czerwca 2024 r. na protesty wyborcze wyraził pogląd, iż powinny one zostać pozostawione bez dalszego biegu z uwagi na niesformułowanie w nich zarzutów, które nawiązywałyby do określonych w art. 82 § 1 k.wyb. w zw. z art. 241 § 3 k.wyb. podstaw ich wniesienia, tj. z powodu niespełnienia ustawowego wymogu, polegającego na konieczności wskazania, że zarzucane naruszenia miały wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania, a także z uwagi na nieprzedstawienie oraz niewskazanie dowodów, na których podniesione zarzuty zostały oparte.

II.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

I.1. Zasady ogólne wnoszenia protestów wyborczych oraz szczególne dotyczące wnoszenia protestu przeciwko ważności wyborów do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej określa ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r., poz. 2408; dalej: „k.wyb.”).

Stosownie do art. 82 § 1 k.wyb. przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu: dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów (pkt 1) lub naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów (pkt 2). Stosownie do § 2 przytoczonego przepisu, protest przeciwko ważności wyborów z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, o którym mowa w § 1, lub naruszenia przez właściwy organ wyborczy przepisów kodeksu dotyczących

głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania. Ponadto zgodnie z § 3 art. 82 k.wyb. protest przeciwko ważności wyborów w okręgu wyborczym lub przeciwko wyborowi posła, senatora, posła do Parlamentu Europejskiego, radnego lub wójta może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania na obszarze danego okręgu wyborczego.

Jak stanowi art. 336 k.wyb. do protestów wyborczych i postępowania w sprawie stwierdzenia ważności wyborów do Parlamentu Europejskiego stosuje się odpowiednio przepisy art. 241-246.

Zgodnie z art. 241 § 1 zd. 1. k.wyb. protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Z kolei zgodnie z § 3 przytoczonego przepisu, wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

II.2. Biorąc pod uwagę powyższe przepisy stwierdzić należy, iż przedmiotem protestu wyborczego jest ważność wyborów lub wyboru określonej osoby, a podstawę zakwestionowania tej ważności stanowią czyny przestępcze i delikty wyborcze rzutujące na przebieg głosowania, ustalanie jego wyników lub ustalanie wyników samych wyborów (postanowienia Sądu Najwyższego z: 27 października 2011 r., III SW 15/11; 24 czerwca 2019 r., I NSW 16/19). Obowiązkiem Skarżącego jest sformułowanie w nim zarzutów dotyczących naruszenia unormowań zawartych w tymże kodeksie, albo dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom - mających wpływ na wynik wyborów, jak też przedstawienie lub wskazanie dowodów uzasadniających te zarzuty (postanowienia Sądu Najwyższego z: 10 czerwca 2014 r., III SW 8/14; 24 czerwca 2019 r., I NSW 16/19).

II.3. Skarżący, nie przedstawili ani nie wskazali dowodów popełnienia przestępstwa lub deliktu wyborczego, a także ich wpływu na wynik wyborów.

Niewskazanie dowodów jest uchybieniem formalnym protestu wyborczego, które skutkuje pozostawieniem go bez dalszego biegu (postanowienie Sądu Najwyższego z 20 listopada 2019 r., I NSW 222/19). Sąd Najwyższy nie może wyłącznie na podstawie samych twierdzeń wyborcy podważyć ważności wyborów. Ciężar dowodu spoczywa na osobie, która wnosi protest. Nie może być zatem tak, że zaledwie uprawdopodobniony oświadczeniem własnym lub kilku osób protest będzie odnosił zamierzony skutek (postanowienie Sądu Najwyższego z 20 listopada 2019 r., I NSW 305/19).

II.4. Odnosząc się do opisu zdarzenia przedstawionego przez Skarżących, to zauważyć należy, że Kodeks wyborczy nie wprowadza domniemania, że każde twierdzenie wyborcy o oddaniu głosu na danego kandydata i tego, że głos ten został oddany w sposób prawidłowy, można uznać za wiarygodne. W świetle zasady tajności wyborów nie ma możliwości sprawdzenia, jak głosował dany wyborca, a twierdzenie Skarżących o oddaniu głosu na danego kandydata jest w zasadzie nieweryfikowalne. Kodeks wyborczy zawiera natomiast wiele instytucjonalnych gwarancji prawidłowego przebiegu procesu głosowania i liczenia głosów (mężowie zaufania i obserwatorzy społeczni), zatem po oddaniu głosu nie ma już żadnej możliwości sprawdzenia, jak kto głosował. Samo subiektywne przekonanie wnoszącego protest, że oddał prawidłowy głos, który nie został uwzględniony, nie może stanowić obiektywnego dowodu uzasadniającego taki protest, jak również prowadzić do powtórnego zliczenia kart wyborczych (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2019 r., I NSW 65/19).

II.7. Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 336 k.wyb. w zw. z art. 243 § 1 k.wyb.

Tomasz Demendecki Adam Redzik Krzysztof Wiak

[SOP]

[ms]

